3. Vahyin Geliş Süreci

Vahiy, Allah’ın (c.c.) insanlığa iletmek istediği mesajları peygamberlere çok gizli ve süratli bir şekilde ulaştırmasıdır.

Kur’an-ı Kerim, Allah Teâlâ’nın insanla iletişim kurmasının ancak üç yolla mümkün olduğunu haber vermektedir. Şûrâ suresi 51. ayette bu yollar şöyle ifade edilmektedir:

﴿وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُكَلِّمَهُ اللّٰهُ اِلَّا وَحْيًا اَوْ مِنْ وَرَآئِ حِجَابٍ
اَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِاِذْنِهِ مَا يَشَآءُ اِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ﴾

“Şüphesiz, biz onu (Kur’an’ı) Kadir gecesinde indirdik. Kadir gecesinin ne olduğunu sen ne bileceksin! Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır. Melekler ve Ruh [Cebrail (a.s.)] o gecede Rablerinin izniyle her türlü iş için iner de iner. O gece, tan yerinin ağarmasına kadar bir esenliktir.”

(Kadir suresi, 1-5. ayetler)

9 bk. Sâffât suresi, 158. ayet; Zuhruf suresi, 19-20. ayetler.

BİLGİ KUTUSU

Kur’an-ı Kerim, insan hayatını üç boyuttan kuşatır:

1. Uzunluk boyutu: Doğumdan ölüme kadar süren dönemi kapsar. (bk. Hicr suresi, 99. ayet)

2. Genişlik boyutu: Hayatın tüm bölümlerini kapsamasıdır. (bk. Bakara suresi, 208 ayet)

3. Derinlik boyutu: İhlas, huşu ve ihsan bütünlüğünde kuşatıcıdır. (bk. Beyyine suresi 5. ayet)

Cebrâil (a.s.) Peygamberimize Alak suresinin ilk beş ayetini Mekke şehri yakınlarındaki Nur Dağı'nın Hira Mağarası'nda getirmiştir.

YAZALIM

En’âm suresi, 121. ayet.
Fussilet suresi, 12. ayet.
Zilzâl suresi, 5. ayet.
Mâide suresi, 111. ayet.
Kasas suresi, 7. ayet.
Tâ-hâ suresi, 38. ayet.

Yukarıdaki ayetleri Kur'an-ı Kerim meallerinden bularak vahiy kavramının hangi anlamlarda kullanıldığını defterinize yazınız.

“Allah (c.c.) bir insan ile ancak vahiy yoluyla veya perde arkasından konuşur yahut bir elçi gönderir de izniyle dilediğini vahyeder. O, pek yücedir, tam bir hüküm ve hikmet sahibidir.”

Bu ayet vahyin şu üç şekilde gerçekleştiğini söyler: Vahiy ilham yoluyla, perde arkasından konuşma ile, Cebrâil’in (a.s.) vahiy getirmesi ile.

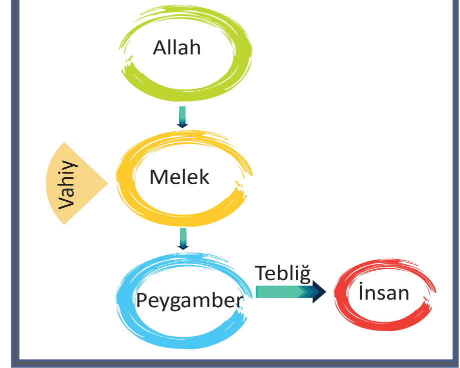
Hz. Muhammed (s.a.v.) kırk yaşındayken Mekke’de Hira mağarasında ilk vahiy gelmiştir. Fakat o günden önce kendisinde bazı değişiklikler gözlenmişti. O, artık kendisini günlük yaşamdan uzak tutuyor, Hira mağarasına gidiyor, orada tefekküre dalıyordu. Gördüğü rüyalar gerçek çıkıyor, özellikle eşi Hatice bu değişimleri farkediyordu. Henüz kendisine peygamberlik verilmeden önce birtakım hadiseler Hz. Peygamber’e rüya yoluyla gösteriliyor, sonra da onlar rüyada gösterildiği şekilde gerçekleşiyordu. Bir müddet devam eden bu dönem sona erince Allah Resûlü’ne peygamberlik verildiği açıklanmış ve bunun gereği olarak da Kur’an-ı Kerim vahyedilmeye başlanmıştır.[10]

Kur’an, Allah (c.c.) tarafından Hz. Peygamber'e vahiy meleği Cebrâil (a.s.) aracığıyla gönderilmiştir. Cebrâil (a.s.), vahyi bazen kendi suretinde bazen de insan suretinde görünerek getirmiştir. Cebrail (a.s.), Hz. Peygamber’e Hira Mağarası'nda Alak suresinin ilk beş ayetini getirdiği zaman ve Miraç hadisesi olmak üzere iki kez kendi aslî suretinde gözükmüştür.[11] Peygamberimiz bunu şu şekilde açıklamıştır. *“... Bazen de melek bana insan kılığına girerek gelir, benimle konuşur. Ben de onun söylediğini iyice bellerim.”*[12] Bu hadis bize gösteriyor ki, Hz. Peygamber böyle bir durumda hem konuşulan sözleri işitiyor hem de konuşanı bizzat görüyordu. Nitekim iman, İslam ve ihsân konusunu soru ve cevap yoluyla Müslümanlara öğretmek üzere Cibrîl insan suretinde gelmiş, bu olay “Cibrîl hadisi” diye meşhur olmuştur.[13]

Hz. Peygamber’e vahiy geldiği sırada bazen çıngırak yahut zil sesine benzer bir ses duyulurdu. Hz. Âişe’nin naklettiği bir hadise göre, Allah Resûlü bu sesle gelen vahiy sırasında çok sıkıntı çekiyordu: “Vahiy bazen bana zil çalar (yahut çıngırak sesi) gibi bir sesle gelir. Bu benim için vahyin en ağır olanıdır. O (hal) beni terkedince Cebrâil’in ne dediğini bellemiş olurum.”[14] Demek ki Hz. Muhammed (s.a.v.) bu sesi duyar duymaz meleğin vahiy getirdiğini anlıyor, tam o esnada Cebrâil (a.s.) getirdiği vahyi ona takdim ediyordu.

10 Mennâu’l-Kattân, Mebâhis fî Ulûmi'l-Kur'ân, s. 103.
11 Yusuf Şevki Yavuz, "Vahiy", TDV İslam Ansiklopedisi, C 42, s. 441.
12 Buhârî, Bed’u’l-Vahy, 2; Müslim, Fedâil, 23.
13 bk. Müslim, İmân, 1.
14 Yusuf Şevki Yavuz, "Vahiy", TDV İslam Ansiklopedisi, C 42, s. 441.

Cebrâil'in (a.s.) araya girmeden Allah'ın (c.c.) doğrudan Peygamberimize seslendiği özel durumlar vardır. Bu tarz vahiyde Peygamber kendisine hitap eden Yüce Allah'ı görmez fakat konuşmasını dinler. Hz. Musâ (a.s.) ve Hz. Muhammed'e (s.a.v.) mahsus olan[15] bu iletişim, insani nitelikler içerisinde gerçekleşen bir konuşma olarak algılanmamalıdır. Çünkü o, Hz. Peygamberin beşerî vasıflardan soyutlanarak Yüce Allah ile ruhanî bir tarzda konuşmasından ibarettir. Allah Resûlü'ne beş vakit namaz emri yanında[16] Bakara suresinin son iki ayeti bu şekilde verilmiştir.[17]

Resûlullah, farklı şekillerde vahiy almıştır. Kur'an vahyinin geliş yolu, Hz. Peygamber'in Cebrâil (a.s.) ile iletişim kurarak bizzat ondan vahiy aldığı bir yoldur. Allah Resûlü Kur'an vahyine mazhar olduğu esnada birtakım manevi sarsıntılara maruz kalmıştır.

BİLGİ KUTUSU

Hz. Peygamber'e vahiy telaffuzu ve kıraatı birlikte indirilmiştir.
(bk. Furkân suresi, 32. ayet)

Kur'an'ın vahiy süreci yirmi üç yıl devam etmiş ve 632'de sona ermiştir. Resûlullah vahiy yoluyla aldığı ayetleri muhataplarına tebliğ etmiştir. Onları kendisi ezberlediği gibi sahabe de ezberlemiş, ayrıca vahiy kâtiplerine yazdırmıştır.

15 Mennâu'l-Kattân, Mebâhis fî Ulûmi'l-Kur'ân, s. 38.
16 bk. Buhârî, Salât, 1; Hac, 76; Enbiyâ, 5; Tevhid, 37.
17 Elmalılı, Hak Dini Kur'an Dili, C 2, s. 996.
18 bk. Mâide suresi, 67. ayet.
19 bk. Buhârî, Fedâilu'l-Kur'ân, 20.
20 İbn Hacer, Fethu'l-Bârî bi Sahîhi Şerhi'l-Buhârî, C 9, s. 22.